

Tết

Tác Giả: Ph&#m Văn Bàn

Thứ Tư, 14 Tháng 1 Năm 2009 14:22

Tết là ngày mừng theo thời tiết, theo vận hành luân chuyển đất trời, theo nông mùa, theo tháng năm. Và sự dĩ chúng ta mừng tết trời, mừng tết trăng là vì các thiên thần y như hàng triệu cấp tiệp và chi phối nếp sống con người.

Trước thềm năm mới, người viết Ph&#m Văn Bàn xin kính chúc quý vị và các bạn một năm an khang và thịnh vượng.

Chúc Mừng Năm Mới khi đầu xuân bài viết mới, hành trang mới, hy vọng mới, tuấn hoàn mới, thời tiết mới... Tết cũ, tết vận vật cho chí con người, mà trong đó con người cần chúng ta đứng c nhn là chính, là gốc.

Chúc Mừng Năm Mới còn là ngày mừng sinh nhật chung của mọi người trong chúng ta. Mọi người mừng cho nhau thêm tuổi, thêm sống lâu, thêm nhân đức, thêm kinh nghiệm, thêm ơn trời... và xin nâng ly rượu mừng.

Tết còn là ngày đoàn tụ với tổ tiên ông bà, với thân bằng quyến thuộc để mọi người chúng ta đứng sống trên vận chính mình, và đã thối hiên hay bực l qua nhng đi u kiêng c nhm tránh nhng b n r n r c r i hay phi n toái mà mình buồn lòng.

1. Lễ Tết

Mọi thời mọi nơi thì dân tộc nào cũng có lễ tết, và lễ tết bộc lộ thuần nhiên tâm hồn con người. Nhưng sự bộc lộ này lại được Văn Hóa Việt đặt vào đúng vị trí quan trọng và thích đáng trong cuộc sống của người dân Việt chúng ta.

Theo niềm tin Dân Việt, chúng ta có bốn ngày đại lễ, và Tết là một trong bốn ngày đại lễ dân tộc. Sự dĩ được gọi là đại lễ, vì đó là những ngày đặc biệt để chúng ta thờ kính tổ tiên của mọi người, của dòng tộc, của dân tộc. Thờ kính các vị Thần Linh triệu cấp làm phúc cho chúng ta, trong đó phải kể tới Ông Trời (Thiên Chúa) là đấng ngu n sống của toàn thể vũ trụ.

Những niềm tin Việt là những niềm tin sâu xa, và là tâm linh vững chắc nhất của người dân Việt chúng ta. Dù còn sống hay đã khuất, tổ tiên ông bà của chúng ta luôn luôn là những vị cha mẹ hiền lành, che chở phù trợ và chia sẻ cuộc sống với tổ tiên người, trong chúng ta.

Tổ tiên kính tổ tiên là niềm tin sâu xa, và là tâm linh vững chắc nhất của người dân Việt chúng ta. Dù còn sống hay đã khuất, tổ tiên ông bà của chúng ta luôn luôn là những vị cha mẹ hiền lành, che chở phù trợ và chia sẻ cuộc sống với tổ tiên người, trong chúng ta.

Tổ tiên kính tổ tiên còn nhắc nhở cho người đang sống cần phải luôn luôn ý thức về những ích lợi mà mình đem lại cho gia đình, cho xã hội, thúc đẩy người khác phát huy sức mạnh của mình, của gia đình mình, của dân tộc mình. Do đó, Tết là ngày đoàn tụ gia đình, những người, giữa những người đang sống mà còn đoàn tụ với tổ tiên, với sự hiện diện trong cách sống linh thiêng và hạnh phúc con cháu dân tộc tiếp nối mai sau.

Đôi khi kính tổ tiên là tăng thêm ý nghĩa và tầm quan trọng của cuộc sống, khi đem lại cho chúng ta những niềm tin, vào ngày đầu Xuân. Bởi thế, phong tục dân Việt dành suốt hai tuần lễ, từ 23 tháng chạp tới mùng 7 tháng giêng, để vừa kính nhớ Tổ Tiên, vừa đoàn tụ gia đình, mà cũng vừa mừng năm mới, mừng tuổi mới của từng người, và đem đến đầu xuân cho đời sống mới của dân tộc Việt.

2. Ý Nghĩa Lễ Tết

Ngày tết nghìn xưa của dân tộc ta đã đem lại Lễ Tết vào một dịp và chính yếu trong dịp sống Việt, và mọi sinh hoạt xã hội cũng đem lại tính theo lễ tết. Bởi chúng Việt luôn lấy Lễ Tết làm một cách gian khổ sắp xếp cho mọi công việc đời sống trong năm.

Lễ Tết chúng ta là sinh hoạt đoàn tụ cho gia đình, cho làng xã, cho đất nước, mà còn là dịp để chúng ta long trọng, và mang ý nghĩa nhất trong đời sống con người. Ngày lễ tết là những dịp họp mặt, ăn uống, vui chơi... mà còn đem lại cho chúng ta công tác nhằm nâng cao đời sống xã hội Việt.

B i đó L T t th t ch t thêm tình đ ng bào, g n bó v i nhau, giúp nhau c m thông, ho c cùng nhau gi i quy t nh ng khó khăn trong cu c s ng chung vi c làng, vi c n c, nh m t o cho đ i s ng c ng đ ng thêm h nh phúc, an vui.

Trong L T t, m i ng i cùng nhau ôn i công đ c, g ng sáng c a T Tiên. L T t là d p nh c nh , s ng th c nh ng nguyên t c n n t ng c a cu c s ng, và nh ng đ m chính y u c a N p S ng Vi t. L T t giúp m i ng i chúng ta nh n đ nh và đ i u ch nh cu c s ng, đ s ng tr n v n cu c s ng Làm Ng i.

L T t cũng là d p chúng ta giúp nhau t a r ng cu c s ng. Trong L T t, chúng ta lãnh nh n t quá kh , s ng cho hi n t i, và l u i h u th m ai sau. Chúng ta cũng th a h ng công đ c c a T Tiên, và đóng góp thêm ph n tài trí c a mình, nh m trao l i cho con cháu, ch ng nh ng s n nghi p, g ng sáng, l i d y d , mà còn phúc đ c, s phù tr , và n p s ng h nh phúc toàn v n.

L T t là ph ng th c tr c ti p nung đúc tinh th n, c ng c ni m tin, s ng th c H n Vi t. L T t còn là d p giúp chúng ta t o thêm công phúc cho chính mình, cho dòng t c, cho m i ng i.

L T t Dân T c là m t ph n tr ng y u trong cu c s ng c a Con Ng i và Xã H i Loài Ng i.

B i th b t c lo i gi c nào... n i xâm/ ngo i xâm... đ u tìm và làm đ cách đ Dân T c Vi t ph i lãnh đ m mà t b L T t. Vi c ngăn c m L T t, ch ng nh ng gi c đã th c hi n b ng lu t pháp, b ng ph ng ti n truy n thông, mà còn b ng giáo đ c qua nh ng sinh ho t xã h i đ t n n t ng trên thú v t/ máy móc, hay trên quy n l c/ tôn th lãnh t ch không tôn th T Tiên, ho c trên v t ch t/ vô th c, vô tình, vô th n.

3. Đ i T ng L T t

a. Văn hóa Vi t nh n di n Con Ng i qua cu c s ng và L T t Dân T c, t p trung quanh cu c s ng Con Ng i. Nh th , đ i t ng ni m tin dân t c là t gi i h n n i cu c s ng con ng i.

Trong cuộc sống hàng ngày, niềm tin Dân Việt bộc lộ qua đ o sống Làm Việc Phúc Đ c, với tiêu chuẩn th m đ nh giá tr cu c s ng con ng i là dung đ đ c h ng, t c là t m đ đ em h nh phúc đ n cho ng i khác.

Trong văn hóa Việt, giá tr cu c s ng c a con ng i không đ c quy đ nh b ng quy n l c, b ng ch c t c, b ng giàu sang uy th ... cũng không b ng tài năng, ngh nghi p, dòng h , khoa b ng b ng c p, hay b t c gì ngoài con ng i, mà trên vi c con ng i th hi n chính mình m t cách tr n v n.

Đi m quan tr ng nh t là Chính Sách Quy n Ch c c a ta đã không có Nhóm Đ c Quy n. T th i Vua Hùng và qua su t dòng L ch S Việt, Vua Quan ta đã không đ a vào quy n ch c mà chi m h u tài s n, nh th ch hi n hành.

Đ i với Vua Quan Việt, ch c t c không mang l i đ c quy n v t ch t. Dù cho quy n ch c có cao tr ng t t b c t i đâu chẳng n a, thì cũng không đ c chia đ t phong t c truy n đ i. T t c các v Hoàng Đ đ ng tri u c a Dân Việt cũng không có tài s n riêng. T t c là c a dân n c, đ u đ c đ i u hành theo quy ch tài s n qu c gia. Vua Quan ta ch đ c quy n x đ ng đ làm ph ng ti n mà chu toàn nhi m v . Chính Sách Việt đã th hi n vi c t o h nh phúc làm ng i, v a cho chính mình, v a cho nh ng ng i khác, trong cuộc sống cá nhân cũng nh xã h i, quê h ng dân n c.

Giá tr cu c s ng c a m t Con Ng i, chính là nh h ng h nh phúc c a ng i đó đ i với nh ng ng i xung quanh. Trong cuộc sống, ai làm cho ng i cùng h ng h nh phúc làm ng i với mình, qua chính mình, thì ng i đó càng đ c quý tr ng h n. Và xã h i ta l i đ c b i u tr ng b ng M t B c Trăm Con, nên cuộc sống c a m i ng i chúng ta cũng là m t cái b c ch a nh ng ng i anh em khác. R i tùy theo s c ch a y, t c là tùy theo t m đ h u ích mà ng i y th hi n đ c chính mình, và đáng quý, đáng tr ng.

B t c ai, cũng có th đ c tôn quý tùy theo s c ch a nh ng ng i khác trong nh h ng phúc đ c c a mình, t c tùy thu c Dung Đ Đ c H ng.

b. Ni m tin ph quát và sâu xa nh t c a ng i Dân Việt là ni m tin vào Ông Tr i, Đ ng T o Hóa, Đ ng Sáng T o vũ tr , mà cũng là Đ ng tr c ti p liên h với cu c s ng c a Con Ng i. B i đó N p S ng Việt b c l ni m tin này nh m t hi n nhiên.

Cũng trong niềm tin n n t ng c a văn hóa Việt, là niềm tin vào s tr ng c u c a H n Thiêng con ng i, đ c bi t vào s vnh t n linh thiêng, và đ trì g n gũ c a T Tiên. Linh thiêng và cao c h n h t, là Hai V Kh i T / T c T (M Tiên Cha R ng) vì luôn luôn đ trì cho T c Việt, con cháu dân t c, con cháu Việt.

Ni m tin này, đ c bi t tôn quý nh ng V đã có cu c s ng c ng hi n và giúp ích cho nhi u ng i. Tuy v i t m đ khác nhau, nhi u V đã đ c th làm Thành Hoàng, đ c nhi u ng i th kính, và t hi n linh qua vi c phù tr cho dân chúng.

Cùng v i Thành Hoàng, và cũng đ c quan ni m nh Thành Hoàng, là m t s Thiên Th n hi n linh t i Núi Thiêng Sông Linh. T Tiên ta cũng phân bi t rõ ràng V Th n đang hi n linh và chính cái núi, cái sông, cái bi n... Cũng nh nh ng gi ng dân t c khác, T c Việt l y m t tr i làm tâm đ i m cho m i di n bi n c a cu c s ng.

Nh ng văn hóa Việt không h có d u v t ph ng t trái đ t, hay m t tr i nh nh ng v th n c a các văn hóa khác. B i vì quý, tr ng, m ng... thì khác ý nghĩa v i ph ng t ?

Có khuyh h ng cho r ng, niềm tin Việt nh ng i vi t nêu trên, là tin v th qu y? Ng i vi t xin th a, trong b Tân c hay sách Kh i Huy n (Apoc.) c a Thiên Chúa Giáo đã xác quy t là nh ng thành ph có nh ng Thiên Th n đ c trách... Và r i Sách Phúc Âm cũng nh n m nh là m i ng i có m t Thiên Th n Gi Minh/ Thiên Th n B n M nh và có l kính hàng năm vào ngày 2 tháng 10. Nhi u thánh đ ng và giáo x kh p n i trên th gi i đ u có Thiên Th n ho c Nhân Th n, t c là Thánh làm Quan Thày, làm Thành Hoàng... Ni m tin Việt cũng đã làm cho các nhà truy n giáo ph i kinh ng c, s ng s t và vui m ng. Vì căn b n c a Thiên Chúa giáo, t c là tôn giáo th Ông Tr i, Chúa (Ch) Tr i, Đ c Chúa Tr i.

Và H n Thiêng Dân T c, Th n Linh Sông Núi. H n Dân T c là H n Thiêng c a Ông Bà T Tiên. Các Ngai đã qua đi, nh ng H n Thiêng các Ngai v n vnh t n th gi i bên kia và có th phù tr cho con cháu. Và H n N c là tinh th n dân t c, là truy n th ng dân t c, h ng đ n m i ng i trong n c hành đ ng h u hi u cho l i ích chung c a toàn dân.

4. Di n Đ t L T t

a. Văn hóa Việt là kết tinh của những di sản của con người qua biết bao thế hệ trong cuộc sống.

Do đó cách di sản liên lạc giữa con người với môi trường, kết cấu với thế giới siêu linh, thế giới bên kia, cũng đều cần có và khuôn rập theo cách biết của cuộc sống hiện tại. Người đang sống có theo cách tốt đẹp nhất của đời sống gian này mà kính nhớ với khu vực tốt, với khu vực núi... Đừng sao âm vậy!

Niềm tin được biết qua sinh hoạt thường ngày của người dân Việt, qua việc mừng Lễ Tết, và được biết qua Nghi Thức Lễ Tết.

Trong ngôn ngữ Việt, chữ th và chữ kính được dùng lẫn lộn nhau, và có cùng một nghĩa. Ca dao Việt Nam: “Tu đâu cho biết tu nhà, Th cha kính mẹ cũng là đi tu.” Hay “Mặt lòng th mẹ kính cha”... Tuy nhiên, ý nghĩa và tầm vóc của việc th kính này lại thay đổi tùy theo đời sống. Không ai trong chúng ta lại lẫn lộn các tầm vóc cao quý, tâm thành và thi t y u, giữa th tr và th t tiên, th cha mẹ ... Và không người Việt nào lại dám coi t tiên là đ ng t o hóa toàn năng.

b. Niềm tin của biết là lòng thành, t c là lòng tin tưởng, người mẹ, và sùng bái của con người. Nghi thức biết cũng là phụng dưỡng tinh thần di sản tốt và tăng trí tuệ lòng thành. Vì vậy các đ ng th c di sản bên ngoài của nghi thức cũng là phần thi t y u để biết niềm tin.

Nghi thức đã đi vào cuộc sống hàng ngày. Dân Việt chúng ta thường bày tỏ lòng kính quý, yêu mến, ủy ph cho biết cách cúi đầu, cúi nón... và dùng những ng t ng thanh tao, hay những kiếng để biết.

5. Mừng 5 Tết: Ngày Đ i Lễ Kính Tr i

a. Th Tr i, đ ng sáng t o vũ tr , là niềm tin niềm tin của người dân Việt. Qua mặt thi đ i, văn hóa Việt đã y tr i, mặt nh tr i, ý tr i... làm ngu n g c, làm m u m c cho mặt sinh hoạt con người. Cuộc sống của mặt người, của mặt nhà, của mặt làng, và của các n c đ u l y n tr i làm

g&#c.

S&#n tr&#&#c m&#i nh&# đ&# u c&# B&#n Ông Thiên, đ&# th&# Tr&#i. Trong n&#&#c, hàng năm đ&# u c&# hành l&# T&# Tr&#i r&#t tr&#ng th&#, do Vua t&# t&#i th&# đ&# và Quan t&# t&#i các t&#nh.

L&# T&# Tr&#i đ&#&#c t&# ch&#c đ&#c bi&#t quan tr&#ng vào ngày mùng 5 T&#t, đ&# m&#i ng&#&#i cùng nhau c&# hành m&#t đ&#i l&# c&#a dân t&#c, đ&#ng truy&#n th&#ng t&# tiên, đ&#ng ph&#m giá và tr&#n v&#n con ng&#&#i.

b. V&#n đ&# hi&#n nay c&#a ng&#&#i dân Vi&#t chúng ta, ch&#ng nh&#ng là lo&#i b&# nh&#ng g&#n gh&#p th&#a th&#i... mà còn c&#n ph&#i đ&#n gi&#i ý nghĩa và giá tr&# đ&#ch th&#c c&#a l&# t&#t dân t&#c theo ngôn t&# và cách đ&#n đ&#t ngôn ng&# đ&#ng th&#i.

C&#n nhi&#u sáng ki&#n thích đ&#ng, và x&# đ&#ng nh&#ng tuy&#t k&# c&#a các b&# môn ngh&# thu&#t, k&# thu&#t, và ph&#&#ng ti&#n truy&#n thông, đ&# luôn bi&#n đ&#i đ&#ng th&#c trình bày sao cho thích h&#p, ch&#ng nh&#ng v&#i t&#ng l&#a tu&#i, v&#i t&#ng h&#ng ng&#&#i, mà còn v&#i c&#m nh&#n, và hoàn c&#nh sinh ho&#t th&#i đ&#i.

Trong n&#p s&#ng th&#i tr&#&#c, ngày H&#i th&#&#ng có các cu&#c thi và trò vui nh&# : thi đ&# xô&#i, n&#u c&#m, làm bánh, đ&#n ti&#c, đ&#t v&#i, may qu&#n áo... đ&#t pháo, r&#&#c đu&#c, b&#i thuy&#n, sáo đ&#u, treo đèn, kéo ch&# ... làm th&#, hát chèo, hát đ&#m, hát quan h&#, hát tr&#ng quân... ca múa, múa xò&#, múa r&#i... đánh v&#t, đánh ph&#t, đánh c&#n, leo gi&#y, lao c&#u, leo ph&#o, đu tiên... ch&#i gà, ch&#i trâu, chém gà, chém l&#n, đánh cá, b&#t tr&#ch, th&# chim... đánh c&#, đánh b&#c, xóc đ&#a, t&# tôm, bài ch&#i...

Ngày nay, chúng ta l&#i c&#n nhi&#u sáng t&#o đ&#c bi&#t h&#p đ&#n, &#ng h&#p v&#i cu&#c s&#ng tràn ng&#p k&# thu&#t t&#c đ&#, đ&#n t&#, truy&#n thông... Chúng ta c&#n luôn s&#ng đ&#ng hi&#n th&#c, vì khi nào tr&# thành chi&#u l&#, l&#p l&#i khuôn th&#c cũ... là thi&#u s&#c s&#ng, l&#i th&#i và l&#c h&#u.

K&#t Lu&#n

T t

Tác Giả: Ph m Văn Bàn

Thứ Tư, 14 Tháng 1 Năm 2009 14:22

Hành trạng m i, có nh th , L T t m i tr thành m t h th ng giáo d c h u hi u, giúp cho toàn th m i ng i h c h i và s ng th c v i tâm h n, phát tri n tâm tu , đem tinh hoa văn hóa dân t c vào cu c s ng th ng ngày c a t ng cá nhân, cũng nh c a toàn dân và c a m i ng i.

M t l n n a, xin Chúc M ng Năm M i!